

دستاورد شیرین دولت؛ آغازی بر پایان واردات شکر

راهبردها میان مدت دولت تدبیر و امید موجب شد تا در چهارمین سال این دولت، محصول مهمی مانند شکر پس از ۱۲۰ سال به رکورد تولید برسد. این افزایش تولید می تواند به سرآغازی برای کاهش چشمگیر واردات این محصول تبدیل شود.

به گزارش گروه پژوهش و تحلیل خبری ایرنا، پس از جشن خودکفایی گندم در سال زراعی ۹۵-۹۴، برگزاری جشن ملی شکر و اعلام تولید یک میلیون و ۶۴۳ هزار تن از این محصول در کشور یکی از مهمترین رخدادهایی بود که در تاریخ کشاورزی ایران تحقق پیدا کرده است. در جشن ملی شکر که با حضور «محمود حجتی» وزیر جهاد کشاورزی و «محمد نهاوندیان» رئیس دفتر رئیس جمهوری برگزار شد مسوولان اعلام کردند در سال زراعی گذشته رکورد ۱۲۰ ساله تولید شکر ایران شکسته شد.

در مراسم جشن ملی شکر یا به بیانی شکرگزاری «حجتی» با اشاره به

افزایش ۵۰ درصدی تولید شکر و رسیدن آن به بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار تُن گفت؛ مصرف شکر در کشور ۲ میلیون و ۱۰۰ هزار تن تا دومیلیون و ۲۰۰ هزار تن است و می‌توانیم در ۴ سال آینده به خودکفایی در این محصول دست یابیم.

اما شکستن رکورد ۱۲۰ ساله تولید شکر در کشور پیام‌هایی دارد که تدبیر ویژه دولت در بخش کشاورزی را نشان می‌دهد؛

۱- مقایسه جشن خودکفایی گندم و رکورد تولید شکر در ایران نشان از آن دارد که این رکورد هر چند در بعد رسانه‌ای و تبلیغاتی به اندازه جشن خودکفایی گندم مورد توجه قرار نگرفت، اما شاید اهمیتی بیش از خودکفا شدن گندم داشته باشد.

تولید بیش از یک میلیون و ۶۰۰ هزار تن شکر در ایران زمانی می‌تواند بیش از دیگر محصولات کشاورزی اهمیت یابد که مشخص شود شکر محصولی غیر بومی و وارداتی است و توسعه کشت و خودکفایی آن در ایران با اجرای برنامه‌هایی خاص ممکن می‌شود. در حالی که گندم محصولی بومی است که به ادعای برخی از کارشناسان خاستگاه اصلی آن فلات ایران بوده است.

۲- رکورد تولید شکر در حالی در ایران شکسته شد که به گفته کارشناسان حوزه جهاد کشاورزی، این میزان تولید در ایران با کمترین میزان مصرف آب به دست آمده است. در حالی که براساس آمارهای مختلف در سال ۱۳۸۱ به ازای هر مترمکعب آب متوسط ۱۲۰ گرم شکر تولید می‌شد که این میزان در سال ۹۵ به ۴۳۷ و در سال ۹۶ به ۶۰۰ گرم به ازای هر متر مکعب رسیده است.

افزایش میزان بهره‌وری در کشت شکر، حاصل برنامه‌ای بلند مدت و اصلاح الگوی کشت چغندر قند از فصل بهار به کشت پاییزه بود. با این تدبیر دولت، آب مصرفی در کشت چغندر بیشتر از آب «سبز» یعنی آب باران تامین می‌شد. تغییر اصلاح الگوی کشت چغندر نه تنها به صرفه جویی در مصرف آب منجر شد بلکه میزان تولید این محصول را از ۵۰ تن در هکتار به ۷۰ تن افزایش داد.

۳- رکورد تولید ملی شکر در شرایطی در دولت یازدهم شکست که پیش از این به ویژه در دو دولت گذشته، ایران یکی از بزرگترین واردکننده‌های این محصول به شمار می‌رفت. نگاهی به سیاست دولت‌های نهم و دهم نشان می‌دهد که میزان تولید شکر در نخستین سال دولت نهم، یک میلیون و ۲۵۰ هزار تن بود که این میزان در سال ۱۳۸۷ به ۵۵۰ هزار تن در سال کاهش یافت و واردات بی‌رویه شکر جایگزین تولید داخلی شد.

سیاست تبدیل مزارع نیشکر و چغندر به کشت سیب زمینی موجب شد تولید شکر به شدت افت پیدا کند، افزون بر این، واردات شکر نیز چندین برابر نیاز داخلی بود.

واردات شکر به کشور و جایگزین کردن کشت سیب زمینی در پایان دولت نهم به هم خوردن تنظیم بازار سیب زمینی را به دنبال داشت تا جایی که دولت در آن سال ها ناچار شد سیب زمینی را رایگان بین مردم توزیع کند. نتیجه چنین الگوی کشتی، وارد شدن واژه ای با عنوان «سیب زمینی انتخاباتی» به ادبیات رایج ایران بود.

۴- هر چند که بیش از ۱۲۰ سال از کشت چغندر و نیم قرن از تولید نیشکر در ایران می گذرد اما سیاست های کشت این محصول فراز و فرودهای بسیاری داشت و در برخی مقاطع زمانی، افت تولید شکر در ایران خیلی چشمگیر بود.

دولت تدبیر و امید با علم به اهمیت امنیت غذایی در جامعه و تکیه بر سیاست های اقتصاد مقاومتی، احیای کشت و تولید شکر را در سال ۱۳۹۳ پیگیری کرد. به موجب این طرح، افزایش کشت چغندر و خوداتکایی تولید شکر در دستور کار دولت قرار گرفت. برنامه میان مدت دولت تدبیر و امید خیلی زود به ثمر نشست و پس از گذشت ۲ سال تولید شکر نه تنها جایگاه پیشین خود را به دست آورد، بلکه با تولید یک میلیون و ۶۰۰ هزار تُن شکر رکورد تازه ای از تولید این محصول برای ایران ثبت شد.

۵- استمرار برنامه افزایش تولید شکر تا رسیدن به خودکفایی، از مهم ترین برنامه های پیش روی دولت دوازدهم در بخش کشاورزی است. روند رو به رشد تولید شکر در حالی شروع شد که ایران در هشت سال گذشته بیشتر نیازهای خود به این محصول را از طریق واردات تامین می کرد.

اگر برنامه های دولت دوازدهم همچنان در راستای تکیه بر تولید ملی به عنوان یکی از نمودهای اقتصاد مقاومتی باشد، به یقین می توان گفت که در راستای امنیت غذایی و اشتغالزایی تحولات مهمی صورت خواهد گرفت.

با توجه به آنچه گفته شد احیای کشت و تولید شکر با استفاده از ظرفیت های داخلی می تواند الگویی مناسب برای دیگر محصولات وارداتی باشد. رکورد تولید شکر در ایران با صرفه جویی در مصرف آب و افزایش بهره وری بر اهمیت این خودکفایی می افزاید.